

University Hospital "Sisters of Charity"
Psychiatric Clinic
Vinogradska c. 29, 1000 Zagreb, Croatia
<http://www.kbsm.hr>

Prezentacija na stručnom sastanku 14.2.2008

Davor Moravek

Mentalno zdravlje i problemi prilagodbe imigranata

Problemi imigranata su jedan od vodećih problema globaliziranog svijeta.

Suvremeni privredni tokovi traže veću pokretljivost radne snage, a ekonomske i društvene razlike u pojedinim regijama unutar zemalja, makroregijama uzrok su unutarnjim i vanjskim migracijama.

Ovo sve dovodi pojedince u poziciju "kulturnog šoka"

Migracije su u funkciji poremećene stabilnosti iz regije iz koje se emigrira. Ponovni "povratak" je često u funkciji poremećene ravnoteže u sredini u koju se ranije emigriralo.

Imigracija može biti "legalna" i "ilegalna". Veliki porast ilegalne imigracije zemlje Europe (posebice EU) bilježe nakon izrazitog pooštrenja imigracijskih zakona nakon velikog vala migranata iz zemalja istočne Europe.

U SAD-u, ilegalna imigracija prati legalnu – što je veći zahtjev za legalnom imigracijom, u porastu je i ilegalna (početkom 2000-tih).

Suočenje sa problemima:

- Utjecaj organiziranog kriminala
- Trgovanje ljudima
- Rad ispod socijalnog minimuma
- Nepoznavanje kulturne sredine
- Nepoznavanje jezika
- Ksenofobija

Nepripremljenost sredine na zahtjeve imigranata

- Nedostatak kvalificiranog osoblja "specijalista za imigrante"
- Nedostatak tumača koji govore jezikom imigranata
- Nepoznavanje "etno-psihiatrijskih" problema

Problem azilanata

- Azilanti su često traumatizirani u sredini iz koje dolaze (posljedice progona) sa elementima PTSP.
- Dodatnu traumatizaciju može izazvati dugotrajni boravak u posebnim logorima za azilante koji su obavezni u nekim zemljama (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Radni problemi

- Imigranti su često slabije plaćeni od domicilnog stanovništva
- Školske kvalifikacije, posebice visokoškolske, traže kompliciranu proceduru za priznavanje
- Rad "na crno"
- Sezonski i "privremeni" rad

Uzroci Ksenofobije

- Vjerske razlike,
- Kulturološke razlike (primjerice prehrambene razlike),
- Predrasude (primjerice zbog boje kože),
- Strah da "imigranti uzimaju najbolje poslove"

Osjećaj "ugroženosti"

- Neprilagođenost u sredinu druge generacije imigranata
- Otpor prema kulturnim vrijednostima
- Nezaposlenost
- Nasilje (ksenofobično)
- Nasilje (unutar imigrantske zajednice, boje se kontaktirati institucije sistema koji ih "ne razumije")

Situacija u Hrvatskoj

- Hrvatska je tradicionalno bila emigrantska zemlja.
- Od 1990-tih, situacija se mijenja te je i emigrantska zemlja (emigriraju pretežno bolje obrazovani, tako da je 1/3 fakultetskih obrazovanih Hrvata sada u emigraciji) kao i imigrantska zemlja – imigranti su pretežno iz zemalja bivše Jugoslavije.

Kulturološke specifičnosti imigranata u RH

- "Povratnici" iz zemalja bivše Jugoslavije (Srbi) – problemi prilagodbe, vraća se prvo starije stanovništvo
- Radnici iz BiH, Makedonije, Srbije – često slabije kvalificirana radna snaga
- Radnici iz zemalja EU (Rumunjska, Mađarska)
- Imigranti iz država bivšeg SSSR
- Imigranti iz Azije (Kina), Afrike...

Pilot istraživanje

- Projekt: You are not alone, we will help you
- Izvršitelj: Udruga Rodina
- IOM, 2007
- Ispitanici: Imigranti iz bivšeg SSSR
- Metoda: telefonsko ispitivanje putem upitnika, provedeno na ruskom jeziku

Ciljevi

- Cilj ovog istraživanja je utvrditi kako traje prilagodba žena legalnih imigranata iz zemalja bivšeg SSSR, njihovi problemi u toku prilagodbi na život u novoj društvenoj sredini.
- Posebni cilj je utvrditi postoje li problemi zlostavljanja u obitelji, upućenost na probleme žrtava trgovanja ljudima, zlouporabe, nasilja na poslu, ksenofobije kako bi se pokrenuli specifični programi pomoći.
- Praktični cilj je bio kontaktirati žene imigrante, utvrditi stanje njihovih potreba uz mogućnost primjene daljnjih mjera psiho-socijalne pomoći i podrške.

Problemi istraživanja imigranata

- Imigranti su "nevidljive" skupine, teže dostupne ispitivanja.
- U ovom pilot ispitivanju (ljetu 2007) primjenjena je snow ball metoda.
- U ovom ispitivanju sudjelovalo je 214 ispitanika u dobi od 24 do 69 godina. Ukupno 190 anketa je bilo moguće uzeti u daljnju obradu dok su ostalih 24 uskratili su privolu tijekom anketiranja.

Problemi nostrifikacije diplome - svjedočanstva

- 1 ispitanica (liječnik pedijatar) je rekla da je morala položiti 8 ispita za nostrifikaciju diplome.
- 1 (dipl. slavist srpskog, bjeloruskog i ruskog jezika)-, prvo nisu priznali, odugovlačili su. Onda kad je počeo bolonjski proces priznali su bez problema.
- 2 (medicinske sestre) su rekly da im nisu priznali stručni ispit. Imaju pravo položiti stručni ispit u RH poslije nostrifikacije diplome, nakon čega moraju volontirati u bolnici godinu dana".

Nasilje u obitelji, na poslu i trgovanje ljudima

- Nasilje u obitelji, na poslu (što su neke iskazivale kao „ljubomoru“) te kriminalne radnje iz sfere trgovanja ljudima prilično su česte. 17 (8%) ispitanica su žrtve trgovanja ljudima, 37 (19%) su žrtve nasilja u obitelji a 18 (9%) su žrtve fizičkog, seksualnog ili psihičkog nasilja na mjestu rada.

Zdravstveni problemi

- "Stres" i neurotske smetnje - 20
- PTSP - 1
- Depresija - 7
- Alergije 3, Bolesti štitnjače 6, Reumatske bolesti 13, Tumori 2, Neurološke bolesti 2, Gastrointestinalne bolesti 9, Dijabetes 2, Nefrološke bolesti 5, Ginekološke bolesti 3, Kardiovaskularne bolesti 30, Plućne bolesti 5
- Nema zdravstvenih problema 99

Sociološka struktura

- najveći broj ispitanica bio je porijeklom iz Rusije 128, iz Ukrajine 35, iz Moldavije 7, iz Bjelorusije 5, dok su ostale države slabo zastupljene. Istodobno 90% ispitanica je iz urbanog područja. Po školskoj spremi 66% ima više ili visoko obrazovanje.
- Ovi rezultati upućuju da se radi o grupi koja predstavlja kvalitetnu radnu snagu prethodno adaptiranu na gradsku sredinu.

Problemi useljenica iz bivšeg SSSR-a

- Rezultati ovog istraživanja upućuju na to da je ispitivana populacija poprilično selekcionirana – radi se o radno aktivnim, visoko obrazovanim mlađim ženama, koje su se u relativno visokom postotku radno aktivirale. Integracijski proces u novoj sredini ipak protječe uz poteškoće – prvo je pitanje očekivanja životnih uvjeta u novoj sredini, drugo su obiteljski problemi, treće su predrasude i konačno, dio njih se suočio sa raznim oblicima nasilja.

Problemi useljenica iz bivšeg SSSR-a (2)

- Dolaskom iz gradske u ruralnu sredinu, dio ispitanica se suočio sa posebnim problemima male sredine – što je otežavalo adaptaciju. Problemi su također i regionalno raspoređeni – veći su u relativno siromašnijim sredinama (primjerice Krapinsko – zagorska županija) iz niza razloga. Razlika u mentalitetu od pojedinih sredina je značajna. Učestalost obiteljskog nasilja, pa i problema kao što su zlouporaba alkohola također su od značaja.

Zaključak (1)

- Imigranti mogu služiti kao dodatni izvor ljudskog potencijala, budući da su migranti ljudi u naponu radne snage. Među njima postoje obrazovani specijalisti sa visokom i višom stručnom spremom. Ipak, lokalna populacija često reagira negativno na ideju prihvata većeg broja imigranata. Ovi razlozi uključuju uobičajene fobije: migranti uzimaju najbolje poslove, spuštaju cijenu rada.

Zaključak (2):

- Imigracija bi trebala stvarati nove mogućnosti, umjesto da unosi probleme u društvo.
- Jedan od značajnih načina rješavanja problema migranata bi bila pomoć za što raniju integraciju u društvo domaćina.

Kontakt:

e-mail: dr@moravek.net

Web: <http://www.moravek.net>

Davor Moravek

Klinička Bolnica "Sestre Milosrdnice"

Klinika za psihijatriju

Vinogradska c. 29

10000 Zagreb, Croatia

